

ROZPORZĄDZENIE PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 12 kwietnia 1971 r.

w sprawie nabywania, przechowywania i używania środków strzałowych w zakładach górniczych.

Na podstawie art. 82 pkt 5 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Rozporządzenie określa zasady i warunki nabywania, przechowywania i używania środków strzałowych w zakładach górniczych eksploatujących złoża kopalin, których wydobywanie podlega prawu górniczemu.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się również do:

- 1) zakładów górniczych określonych w ust. 1, znajdujących się w budowie lub rozbudowie,
- 2) przedsiębiorstw geologicznych, prowadzących objęte pracami geologicznymi roboty górnicze i wiercenia studzienne, które podlegają przepisom prawa górniczego zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 1960 r. o prawie geologicznym (Dz. U. Nr 52, poz. 303).

§ 2. 1. Środkami strzałowymi są używane w zakładach górniczych materiały wybuchowe oraz środki inicjujące i zapalające.

2. Środkami inicjującymi są spłonki, zapalniki elektryczne ostre, lonty detonujące, opóźniacze detonujące, detonatory oraz inne środki służące do zainicjowania materiału wybuchowego.

3. Środkami zapalającymi są lonty prochowe, zapalacze lontowe, zapalniki elektryczne nieostre i inne środki służące pośrednio do zainicjowania materiału wybuchowego.

4. Ładunkiem materiału wybuchowego jest materiał wybuchowy uzbrojony środkiem inicjującym lub zapalającym.

5. Sprzętem strzałowym są używane w zakładach górniczych urządzenia i przyrządy służące do przenoszenia i przewożenia środków strzałowych, sporządzania ładunków materiału wybuchowego oraz ich ładowania, łączenia, pomiaru i odpalania.

§ 3. 1. Zakład górniczy może nabywać, przechowywać i używać wyłącznie takie środki strzałowe oraz stosować taki sprzęt strzałowy, jakie są dopuszczone do używania w zakładach górniczych.

2. Wyższy Urząd Górniczy dopuszcza do używania w zakładach górniczych środki strzałowe i sprzęt strzałowy oraz ustala warunki ich stosowania.

3. Warunki, jakim powinny odpowiadać środki strzałowe oraz sprzęt strzałowy dopuszczone do używania w zakładach górniczych, oraz metody badań, jakim powinny być poddane te środki i sprzęt przed dopuszczeniem do używania, określają normy.

4. Zasady i tryb dopuszczenia środków strzałowych i sprzętu strzałowego do używania w zakładach górniczych określi Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 4. 1. Zezwolenia na nabywanie, przechowywanie i używanie środków strzałowych przez zakłady górnicze udzielają okręgowe urzędy górnicze na zasadach i w trybie określonych odrębnymi przepisami.

2. W wyjątkowych wypadkach zakład górniczy może udostępnić środki strzałowe innemu zakładowi górniczemu za zezwoleniem okręgowego urzędu górniczego właściwego dla zakładu odstepującego. Przepis ust. 1 oraz przepisy rozporządzenia dotyczące nabywania środków strzałowych stosuje się odpowiednio.

§ 5. W zakładzie górniczym powinien znajdować się aktualny wykaz środków strzałowych i sprzętu strzałowego, dopuszczonych do używania w zakładach górniczych i używanych w danym zakładzie, z podaniem warunków ich stosowania.

§ 6. 1. Czynności związane z odbiorem dostaw, przewozem, przenoszeniem, przechowywaniem i używaniem środków strzałowych mogą wykonywać tylko osoby do tego upoważnione na zasadach i w trybie określonych przepisami prawa górniczego i przepisami o bezpieczeństwie ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych oraz przy transporcie innymi środkami lokomocji.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, powinny:

- 1) być wytypowane spośród pracowników doświadczonych, znanych kierownictwu zakładu górniczego z trzeźwości, sumienności i staranności w wykonywaniu obowiązków służbowych,
- 2) posiadać ukończony z wynikiem pomyślnym kurs w zakresie swojej specjalności; zasady prowadzenia szkolenia kursowego oraz zatwierdzania programów kursów regulują odrębne przepisy.

§ 7. W miejscach, w których znajdują się środki strzałowe, oraz w ich pobliżu, jak również przy wykonywaniu czynności związanych bezpośrednio ze środkami strzałowymi

nie wolno używać ognia, lamp z otwartym płomieniem ani palić tytoniu.

§ 8. Środki strzałowe i zapalniki elektryczne powinny być zabezpieczone przed możliwością przedostania się do rąk osób niepowołanych.

§ 9. 1. Wszyscy pracownicy zakładu górniczego obowiązani są:

- 1) zachowywać jak największą ostrożność przy wszelkich czynnościach ze środkami strzałowymi,
- 2) zgłaszać natychmiast najbliższej osobie dozoru ruchu wypadki stwierdzonego braku (kradzieży, zgubienia) środków strzałowych oraz wypadki ich znalezienia i pozostawienia bez dozoru, jak również inne fakty i okoliczności mogące spowodować niebezpieczeństwo wybuchu środków strzałowych.

2. Osoba dozoru ruchu, która otrzymała zgłoszenie o wypadkach określonych w ust. 1 pkt 2, powinna przekazać je niezwłocznie kierownikowi ruchu zakładu górniczego, który o wypadkach kradzieży, zgubienia lub znalezienia środków strzałowych powinien natychmiast zawiadomić właściwy okręgowy urząd górniczy i najbliższą jednostkę Milicji Obywatelskiej.

§ 10. Dla każdego miejsca wykonywania robót strzałowych na powierzchni i dla każdego oddziału pod ziemią, w którym są wykonywane roboty strzałowe, kierownik ruchu zakładu górniczego ustala sposób:

- 1) bezpiecznego przewozu i przenoszenia środków strzałowych,
- 2) bezpiecznego przechowywania i zabezpieczenia środków strzałowych w pobliżu miejsca wykonywania robót strzałowych,
- 3) bezpiecznego wykonywania prac przygotowawczych, poprzedzających właściwe roboty strzałowe,
- 4) zabezpieczenia ludzi, mienia oraz ciągłości ruchu zakładu górniczego przed skutkami robót strzałowych.

Rozdział 2.

Nabywanie środków strzałowych.

§ 11. Środki strzałowe mogą być nabywane i dostarczane do zakładu górniczego tylko w oryginalnych i nie uszkodzonych opakowaniach fabrycznych.

§ 12. 1. Odbioru nabytych środków strzałowych może dokonywać tylko osoba do tego uprawniona i upoważniona pisemnie przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Odbiór nabytych środków strzałowych może być dokonywany po szczegółowym sprawdzeniu zgodności ilości i numeracji ich opakowań fabrycznych z dowodem dostawy.

3. W razie stwierdzenia jakichkolwiek niezgodności w dostawie, osoba dokonująca odbioru środków strzałowych na miejscu w zakładzie górniczym obowiązana jest spisać odpowiedni protokół, a kierownik ruchu zakładu górniczego obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o tym wytwórną (dostawcę) środków strzałowych. Ponadto o brakach ilościowych należy niezwłocznie zawiadomić najbliższą jednostkę Milicji Obywatelskiej.

§ 13. W razie stwierdzenia jakościowych wad nabytych środków strzałowych, zakład górniczy jest obowiązany wstrzymać ich używanie oraz niezwłocznie dokonać reklamacji u dostawcy.

§ 14. Szczegółowe zasady i tryb składania zamówień na dostawę środków strzałowych oraz dokonywania ich odbioru i zgłaszania reklamacji związanych z odbiorem określają odrębne przepisy.

Rozdział 3.

Przechowywanie środków strzałowych.

§ 15. 1. Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w § 33—35 środki strzałowe mogą być przechowywane w zakładzie górniczym tylko w przeznaczonych na ten cel i odpowiednio przystosowanych i zlokalizowanych składach materiałów wybuchowych, zapewniających bezpieczeństwo ludzi i ochronę mienia przed ewentualnymi skutkami wybuchu, a w szczególności:

- 1) bezpieczeństwo ludzi zatrudnionych bezpośrednio przy wszelkich czynnościach wykonywanych w składach materiałów wybuchowych i środków inicjujących i zapalających,
- 2) bezpieczeństwo ludzi zamieszkałych lub znajdujących się w pobliżu składów materiałów wybuchowych,
- 3) ochronę obiektów i urządzeń zakładu górniczego oraz obiektów i urządzeń położonych w jego sąsiedztwie,
- 4) zabezpieczenie przed wejściem osób postronnych.

2. Przy ocenie bezpieczeństwa i ochrony, o których mowa w ust. 1, należy uwzględnić ewentualne skutki wybuchu w składzie materiałów wybuchowych spowodowane falą uderzeniową (powietrzną) lub sejsmiczną (w podłożu) oraz rozrzutem odłamków.

§ 16. Zakład górniczy może przechowywać środki strzałowe w składzie materiałów wybuchowych innego zakładu górniczego oraz w wojskowych składach materiałów wybuchowych po uprzednim wyrażeniu na to zgody odpowiednich jednostek nadrzędnych zainteresowanych zakładów i zawiadomieniu okręgowego urzędu górniczego.

§ 17. Składy materiałów wybuchowych dzielą się na:

- 1) stałe, których okres użytkowania jest nieograniczony w czasie,
- 2) tymczasowe, których okres użytkowania nie przekracza 5 lat,
- 3) ruchome (przenośne) — urządzone na pojeździe przystosowanym do przechowywania i wydawania środków strzałowych oraz odpowiadającym pod względem konstrukcji, wyposażenia i stanu technicznego warunkom określonym w przepisach bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych,
- 4) podręczne — służące do krótkotrwałego, nie przekraczającego okresu jednej zmiany roboczej, przechowywania i wydawania środków strzałowych w pobliżu miejsca wykonywania robót strzałowych,
- 5) podziemne — stanowiące zespół podziemnych komór skladowych i innych wyrobisk połączony z czynnymi wyrobiskami górniczymi, a oddzielony od nich drzwiami lub kratami,
- 6) naziemne — stanowiące zespół komór (pomieszczeń) skladowych usytuowanych na powierzchni w obrębie ogrodzonego terenu,
- 7) wgłębione — stanowiące zespół podziemnych komór skladowych i innych wyrobisk nie połączony z czynnymi podziemnymi wyrobiskami górniczymi.

§ 18. Naziemne i wgłębione składy materiałów wybuchowych powinny być zlokalizowane w miejscach:

- 1) suchych i nie narażonych na zalew w czasie powodzi,
- 2) dostępnych dla transportu kołowego.

§ 19. Podziemne składy materiałów wybuchowych powinny być zlokalizowane:

- 1) w odgałęzieniach chodników przewozowych lub służących do ruchu załogi,
- 2) w odległości co najmniej 100 m od szybów i szybków oraz co najmniej 20 m od komór pomp, rozdzielni itp. obiektów oraz wyrobisk służących do ruchu załogi lub transportu,
- 3) w miejscach suchych i zabezpieczonych przed zalaniem wodą,

4) w skałach niepalnych.

§ 20. 1. Wszystkie składy materiałów wybuchowych powinny być zlokalizowane w miejscach zabezpieczonych przed wszelkiego rodzaju zagrożeniami górniczymi i wylądowaniami atmosferycznymi.

2. Składy materiałów wybuchowych powinny być oddalone od siebie o takie odległości, aby ewentualny wybuch środków strzałowych w jednym składzie nie mógł spowodować wybuchu w innym składzie.

§ 21. 1. Zezwolenie na lokalizację składów materiałów wybuchowych oraz na ich budowę i przebudowę wydaje okręgowy urząd górniczy.

2. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego określi w porozumieniu z właściwymi ministrami szczegółowe warunki lokalizacji, budowy i przebudowy składów materiałów wybuchowych i przechowywania w tych składach środków strzałowych oraz zasady i tryb udzielania zezwoleń, o których mowa w ust. 1.

§ 22. W składzie materiałów wybuchowych wolno przechowywać środki strzałowe tylko w ilości i rodzaju określonych w zezwoleniu okręgowego urzędu górniczego.

§ 23. W zakładzie górniczym powinna być prowadzona bieżąca ewidencja przychodu i różchodu środków strzałowych według zasad ustalonych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 24. Kierownik ruchu zakładu górniczego obowiązany jest do zapewnienia prawidłowego stanu wyposażenia i zabezpieczenia składów materiałów wybuchowych oraz ich bieżącej kontroli.

§ 25. W składach materiałów wybuchowych powinny znajdować się:

- 1) wykaz pracowników upoważnionych do wykonywania robót strzałowych,
- 2) wykaz osób dozoru ruchu upoważnionych przez kierownika ruchu zakładu górniczego do wystawiania zapotrzebowania na środki strzałowe oraz wzory podpisów tych osób.

§ 26. Naziemne i wgłębione składy materiałów wybuchowych powinny być chronione w sposób uzgodniony z właściwymi organami Milicji Obywatelskiej.

§ 27. Zabrania się w składach materiałów wybuchowych rozcinania lontów, uzbrajania i rozbrajania środków zapalających, przygotowywania naboju udarowych, dokonywania pomiarów oporności zapalników elektrycznych ostrych oraz wszelkich innych czynności ze środkami strzałowymi, które grożą wybuchem.

§ 28. Zabrania się osobom zatrudnionym w składach materiałów wybuchowych używania odzieży i bielizny z tworzyw sztucznych ładujących się elektrostatycznie.

§ 29. 1. Wstęp do składu materiałów wybuchowych jest dozwolony osobie uprawnionej do przyjmowania i wydawania środków strzałowych (wydawcy materiałów wybuchowych) oraz w jego obecności:

- 1) kierownikowi ruchu zakładu górniczego,
- 2) zastępcy kierownika ruchu zakładu górniczego, upoważnionemu do zastępowania kierownika w zakresie nadzoru nad gospodarką środkami strzałowymi,
- 3) inżynierowi (technikowi, sztygarowi) strzałowemu,
- 4) przedstawicielom organów administracji państwowej w zakresie górnictwa,
- 5) przedstawicielom organów Milicji Obywatelskiej,
- 6) innym osobom — tylko na podstawie pisemnego upoważnienia kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Osobom wykonującym robotę strzałową i pobierającym środki strzałowe na podstawie zapotrzebowania oraz osobom dozoru ruchu górniczego dozwolony jest wstęp:

- 1) na ogrodzony teren naziemnego i wgłębionego składu materiałów wybuchowych oraz do przedsionka komory wydawczej tych składów,

- 2) do podręcznych i ruchomych składów materiałów wybuchowych,
- 3) do przedsiönka komory wydawczej podziemnych składów materiałów wybuchowych.

§ 30. Ze składu materiałów wybuchowych środki strzałowe wydają wydawcy materiałów wybuchowych tylko osobom upoważnionym do wykonywania robót strzałowych lub do odbioru tych środków.

§ 31. Odbiorca środków strzałowych ze składu materiałów wybuchowych, przed pisemnym potwierdzeniem ich odbioru, obowiązany jest w obecności wydawcy materiałów wybuchowych skontrolować zgodność otrzymanych środków strzałowych z zapotrzebowaniem.

§ 32. 1. Odbiorcy środków strzałowych nie wolno samowolnie przekazywać lub wypożyczać tych środków innym osobom, nawet uprawnionym do wykonywania robót strzałowych.

2. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych potrzebami ruchu zakładu górniczego, osoba dozoru ruchu górniczego może zezwolić na przekazanie środków strzałowych innej osobie wykonującej roboty strzałowe w tym samym zakładzie górniczym. Osoba dozoru ruchu górniczego obowiązana jest fakt przekazania odnotować w ewidencjach środków strzałowych prowadzonych przez przekazującego i przejmującego.

§ 33. 1. Przechowywanie środków strzałowych w pobliżu miejsca wykonywania robót strzałowych dozwolone jest tylko pod zamknięciem, w składach podręcznych i ruchomych lub w skrzyniach strzałowych, z wyjątkiem wypadków określonych w § 35.

2. Osoby upoważnione do wykonywania robót strzałowych powinny stale posiadać przy sobie klucze do pomieszczeń, w których znajdują się środki strzałowe (ust. 1).

§ 34. 1. Skrzynie strzałowe powinny być ustawione w miejscach suchych, w sposób zabezpieczający je przed uszkodzeniem.

2. Miejsce ustawienia i sposób zabezpieczenia skrzyń strzałowych ustalają osoby dozoru ruchu, nadzorujące bezpośrednio roboty strzałowe.

§ 35. 1. W odkrywkowym zakładzie górniczym, prowadzącym strzelanie długimi otworami lub strzelanie komorowe, oraz w przedsiębiorstwach geologicznych, prowadzących strzelanie w otworach wiertniczych, materiały wybuchowe potrzebne do jednorazowego odstrzału mogą być za zgodą okręgowego urzędu górniczego składowane w innym odpowiednim miejscu poza składem materiałów wybuchowych przez okres nie przekraczający 24 godzin.

2. Miejsce składowania powinno:

- 1) odpowiadać warunkom bezpieczeństwa, o których mowa w § 15,
- 2) być ogrodzone w odległości co najmniej 10 m od złożonego materiału wybuchowego, chronione posterunkiem, oznaczone tablicami ostrzegawczymi i należycie oświetlone w porze nocnej,
- 3) znajdować się w odległości co najmniej 100 m od otworów strzałowych, sztolni lub szybika i 300 m od obiektów użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych i składów materiałów łatwo palnych.

3. Warunki, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą składowania materiałów wybuchowych obok miejsca odstrzału bezpośrednio przed załadowaniem ich do otworów strzałowych, jeżeli miejsce złożenia materiałów wybuchowych znajduje się w odległości nie mniejszej niż 5 m od wylotu sztolni, szybika lub otworu.

§ 36. Składowanie wraz ze środkami strzałowymi i sprzętem strzałowym innych przedmiotów lub narzędzi jest zabronione.

Rozdział 4.

Przewożenie i przenoszenie środków strzałowych.

§ 37. 1. Środki strzałowe mogą być przewożone i przenoszone w zakładzie górniczym tylko w przeznaczonych na ten cel i odpowiednio przystosowanych naczyniach (puszkach itp.) lub w oryginalnych opakowaniach fabrycznych, przy zastosowaniu środków transportowych gwarantujących bezpieczeństwo ludzi i mienia oraz pewność ruchu zakładu górniczego, a w szczególności:

- 1) bezpieczeństwo ludzi zatrudnionych bezpośrednio przy przenoszeniu i przewożeniu środków strzałowych,
- 2) bezpieczeństwo ludzi przebywających na trasie przewozu lub przenoszenia środków strzałowych,
- 3) ochronę obiektów i urządzeń zakładu górniczego, jak również obiektów i urządzeń znajdujących się poza terenem zakładu górniczego.

2. Przewóz środków strzałowych może odbywać się tylko w specjalnych wozach dopuszczonych do używania przez Wyższy Urząd Górniczy.

§ 38. Przy przenoszeniu lub przewożeniu środków strzałowych należy je zabezpieczyć przed zetknięciem się z otwartym płomieniem, iskrami, urządzeniami i przewodami elektrycznymi, przed temperaturą przekraczającą 60°C oraz przed wstrząsami, tarciem, uderzeniem, zawilgoceniem, jak również przed możliwością przedostania się tych środków w ręce osób niepowołanych.

§ 39. 1. Zabrania się przewożenia:

- 1) w stanie luźnym paczek, naboju materiałów wybuchowych oraz środków inicjujących,
- 2) materiałów wybuchowych razem ze środkami inicjującymi, z wyjątkiem lontów detonujących.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy przedsiębiorstw geologicznych, które mogą przewozić małe ilości materiałów wybuchowych wraz ze środkami inicjującymi na warunkach określonych przepisami o bezpieczeństwie przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych.

§ 40. W czasie przewozu materiałów wybuchowych lub środków inicjujących należy wstrzymać wszelki inny transport na drodze przewozu oraz wszelkie roboty, które mogą zmniejszyć bezpieczeństwo przewozu.

§ 41. Pojazd, którym przewozi się środki strzałowe na powierzchni, powinien być zaopatrzony w napis „Uwaga — materiały wybuchowe”.

§ 42. Przewóz środków strzałowych może odbywać się pociągami na następujących warunkach:

- 1) wozy z materiałami wybuchowymi lub ze środkami inicjującymi powinny być umieszczone w środku pociągu albo co najmniej za dwoma pierwszymi próżnymi wozami, licząc od lokomotywy, przy czym jeden z tych wozów powinien być wozem osobowym,
- 2) poza wozami ze środkami strzałowymi pozostałe wozy wchodzące w skład pociągu powinny być próżne,
- 3) wozy ze środkami strzałowymi powinny być umieszczone tak, aby nie mogły na nie spadać iskry ze zbieraka prądu lokomotywy przewodowej lub iskry z lokomotywy parowej,
- 4) materiały wybuchowe i środki inicjujące nie mogą być przewożone w tym samym pociągu, z wyjątkiem wypadków określonych w pkt 7,
- 5) prędkość jazdy pociągu nie może przekraczać 3 m/sek.,
- 6) w pociągu może znajdować się tylko maszynista, konwojent pociągu i wydawca materiałów wybuchowych lub osoba nadzorująca transport,

7) puszki strzałowe z materiałami wybuchowymi oraz ładownice z zapalnikami elektrycznymi mogą być przewożone przez strzałowych w pociągu przewożącym załogę, jeżeli wóz, w którym znajdują się puszki oraz ładownice, jest konwojowany i oddzielony od wozów zajętych przez załogę co najmniej dwoma próżnymi wozami.

§ 43. Przy przewozie materiałów wybuchowych lub środków inicjujących urządzeniem transportowym z zastosowaniem liny bez końca wozy doczepia się do liny w takich odstępach od najbliższych wozów roboczych, aby lina ciągnąca nie wlokła się po śpągu wyrobiska.

§ 44. 1. Przewóz ręczny materiałów wybuchowych lub środków inicjujących po torach pochyłych (po pochylniach i upadowych) jest zabroniony.

2. Przy przewozie ręcznym materiałów wybuchowych lub środków inicjujących na torach poziomych należy zachować odstęp między wozami, co najmniej 10 m. W czasie takiego przewozu wyznaczony pracownik powinien iść przed pierwszym wozem, ostrzegając napotykanych ludzi o zagrożeniu.

§ 45. 1. Przewóz materiałów wybuchowych lub środków inicjujących klatkami wyciągu szybowego może odbywać się tylko w wozach specjalnie do tego celu przystosowanych; przewóz taki nie może odbywać się w czasie przeznaczonym na jazdę ludzi i przekraczać prędkości przewidzianej dla takiej jazdy.

2. W czasie przewozu, o którym mowa w ust. 1, użycie drugiej klatki tego samego wyciągu szybowego lub innego piętra tej samej klatki do innych celów jest zabronione.

3. Wydawca materiałów wybuchowych lub osoba nadzorująca przewóz środków strzałowych może jechać klatką wyciągu szybowego, którą przewozi się materiały wybuchowe lub środki inicjujące, jednak na innym próżnym piętrze tej klatki.

4. Osobom nie wymienionym w ust. 3 jazda w klatce wyciągu szybowego, którą przewozi się materiały wybuchowe lub środki inicjujące, jest zabroniona.

5. Osoby wymienione w ust. 3 obowiązane są zawiadomić każdorazowo maszynistę maszyny wyciągowej oraz sygnalistów na nadszymbiu i podszybiach o rozpoczęciu i zakończeniu przewozu materiałów wybuchowych lub środków inicjujących.

§ 46. 1. Przewóz materiałów wybuchowych lub środków inicjujących szybowym wyciągiem kubitowym powinien odbywać się z prędkością przewidzianą dla jazdy ludzi i poza czasem przeznaczonym na tę jazdę.

2. Materiały wybuchowe lub środki inicjujące powinny być przewożone wyciągiem kubitowym bezpośrednio przed przystąpieniem do ładowania otworów strzałowych.

3. W czasie przewozu kubitem środków inicjujących lub naboju udarowych oraz w czasie przewozu materiałów wybuchowych, w ilości powyżej 25 kg — w kuble może znajdować się tylko osoba wykonująca roboty strzałowe.

4. W czasie przewozu kubitem materiałów wybuchowych w ilości do 25 kg — w kuble oprócz osoby wymienionej w ust. 3 może znajdować się najwyżej jeszcze jedna osoba.

5. Ładowanie materiałów wybuchowych, środków inicjujących i naboju udarowych do kubła może się odbywać tylko wtedy, gdy kuble spoczywa na zamkniętych klapach szybowych, a lina wyciągu jest napięta.

6. Wyladowanie materiałów wybuchowych, środków inicjujących i naboju udarowych z kubła może odbywać się tylko po uprzednim odczepieniu liny wyciągowej od kubła.

7. Czynności związane z załadunkiem i wyladowaniem materiałów wybuchowych, środków inicjujących i naboju udarowych mogą być wykonywane tylko przez osoby wykonujące roboty strzałowe lub pod ich bezpośrednim nadzorem.

Czynności te powinny być również nadzorowane przez osoby dozoru ruchu górniczego.

§ 47. Przy przenoszeniu materiałów wybuchowych i środków inicjujących należy:

- 1) do przenoszenia skrzyń ważących powyżej 30 kg brutto wyznaczyć liczbę ludzi odpowiednią do ciężaru,
- 2) materiały wybuchowe i środki inicjujące w uszkodzonym opakowaniu fabrycznym przenosić w specjalnej skrzyni transportowej,
- 3) przy równoczesnym przenoszeniu kilku skrzyń zastosować między nimi odległość co najmniej 10 m,
- 4) przy równoczesnym przenoszeniu środków strzałowych w naczyniach zachować odległość co najmniej 5 m między przenoszonymi.

§ 48. 1. Środki strzałowe może przenosić ze składu materiałów wybuchowych do skrzyni strzałowej i od skrzyni strzałowej do przodku tylko osoba upoważniona do wykonywania robót strzałowych.

2. Osoba dozoru ruchu górniczego może powierzyć przenoszenie materiałów wybuchowych lub środków zapalających innym należycie pouczonym pracownikom, pozostającym pod nadzorem osoby upoważnionej do wykonywania robót strzałowych, która pobrała środki strzałowe ze składu materiałów wybuchowych.

§ 49. Środki strzałowe powinny być przenoszone wolnymi od przeszkód drogami przeznaczonymi do ruchu pieszo.

§ 50. 1. Osobom przenoszącym środki strzałowe (§ 48) nie wolno jeździć i wyjeżdżać szybami, szybikami i wyrobiskami pochyłymi w tej samej klatce lub wozie, w którym znajdują się inne osoby poza osobami dozoru ruchu.

2. Osoby korzystające z pociągu w czasie przewożenia w nim środków strzałowych powinny wsiadać do wyznaczonych dla nich wozów na końcu pociągu. Wozy te powinny być oddzielone od reszty pociągu co najmniej dwoma pustymi wozami.

§ 51. Właściwi ministrowie określą w razie potrzeby zasady i warunki przewozu środków strzałowych w zakładach górniczych urządzeniami transportowymi, nie wymienionymi w niniejszym rozdziale.

Rozdział 5.

Używanie środków strzałowych.

§ 52. 1. Dla każdego miejsca, warunków i rodzaju roboty strzałowej powinna być ustalana dokumentacja (metryka) strzałowa, określająca sposób wykonywania roboty strzałowej.

2. Osoby wykonujące i nadzorujące roboty strzałowe obowiązane są do przestrzegania dokumentacji (metryki) strzałowej.

§ 53. Osobie wykonującej roboty strzałowe wolno używać wyłącznie takich środków strzałowych, które zostały jej wydane w zakładzie górniczym.

§ 54. Osoba wykonująca roboty strzałowe jest obowiązana dokładnie ewidencjonować pobrane i użyte środki strzałowe i rozliczać się z nich.

§ 55. W razie stwierdzenia nieodpowiedniej jakości środków strzałowych oraz braku lub wadliwego działania sprzętu strzałowego wykonywanie robót strzałowych jest zabronione.

§ 56. Osoby zatrudnione przy czynnościach z zapalnikami elektrycznymi, niebezpiecznymi wobec ładunków elektrostatycznych, nie mogą w czasie tych czynności mieć na sobie bielizny i odzieży z włókna sztucznego, ładującego się elektrostatycznie.

§ 57. Wykonywanie następujących robót strzałowych dozwolone jest tylko w obecności osoby dozoru ruchu:

- 1) strzelanie komorowe,
- 2) strzelanie długimi otworami,
- 3) odpalanie centralnie z powierzchni,
- 4) odpalanie zza tamy strzałowej,
- 5) prowadzenie robót torpedujących,
- 6) roboty strzałowe na zrzut i wyrzut,
- 7) roboty strzałowe przy pracach sejsmicznych,
- 8) roboty strzałowe przy opróbowaniu otworów wiertniczych,
- 9) roboty strzałowe przy użyciu ładunków wolno przyłożonych w wyrobiskach podziemnych,
- 10) roboty strzałowe w szybach, szybkach i nadsiewłomach.

§ 58. Przed przystąpieniem do ładowania materiałów wybuchowych należy usunąć z przodka lub odpowiednio zabezpieczyć przed uszkodzeniem wszelkie narzędzia, kable, przyrządy i urządzenia mechaniczne.

§ 59. 1. Przed przystąpieniem do ładowania materiałów wybuchowych należy osoby nie zatrudnione przy ładowaniu wycofać z miejsca odstrzału do miejsc bezpiecznych.

2. Przed przystąpieniem do odpalania ładunków materiałów wybuchowych należy:

- 1) wycofać wszystkich ludzi do miejsc bezpiecznych, wyznaczonych przez osobę dozoru ruchu nadzorującą roboty,
- 2) zabezpieczyć wszystkie dojścia do strefy zagrożenia przez ustawienie posterunków obsadzonych pracownikami szczególnie sumiennymi i zdyscyplinowanymi, a w razie potrzeby również przez założenie zagród ze znakami ostrzegawczymi (tablice, lampy z czerwonym światłem, czerwone chorągiewki itp.).

§ 60. Natychmiast po załadowaniu otworu strzałowego, lecz przed odpaleniem, osoba wykonująca robotę strzałową obowiązana jest rozchodzić załadowane środki strzałowe w ewidencji, o której mowa w § 23.

§ 61. Bezpośrednio przed odpaleniem ładunków materiału wybuchowego osoba wykonująca robotę strzałową obowiązana jest poprzedzić czynność odpalania okrzykiem „odpala się”.

§ 62. Zapalniki elektryczne należy chronić przed bezpośrednim zetknięciem się z jakimkolwiek źródłem i przewodnikami prądu elektrycznego.

§ 63. Uzbijanie środków zapalających i przygotowywanie naboju udarowych powinno odbywać się w miejscu wykonywania robót strzałowych, bezpośrednio przed ich użyciem. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych względami bezpieczeństwa, czynności te mogą być wykonywane również w innym bezpiecznym miejscu, wyznaczonym przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

§ 64. Do elektrycznego odpalania ładunków materiału wybuchowego należy używać wyłącznie izolowanych przewodów strzałowych oraz stosować jak najprostsze układy połączeń zapalników elektrycznych.

§ 65. 1. Przed przystąpieniem do wykonywania nowo rozpoczynanej roboty strzałowej oraz w razie stwierdzenia możliwości wystąpienia prądów błądzących, należy dokonywać pomiarów natężenia tych prądów.

2. Niezależnie od pomiarów, o których mowa w ust. 1, w miejscach prowadzenia robót strzałowych powinny być wykonywane pomiary natężenia prądów błądzących co najmniej raz w miesiącu.

3. W razie prowadzenia robót strzałowych w miejscach, w których natężenie prądów błądzących po wyłączeniu prądu elektrycznego przekracza 100 mA, należy dokonywać pomia-

row tego natężenia przed każdorazowym przystąpieniem do wykonywania robót strzałowych.

4. W razie wystąpienia prądów błądzących o natężeniu przekraczającym połowę natężenia prądu bezpiecznego dla odnośnego typu zapalnika elektrycznego, prowadzenie robót strzałowych przy użyciu takiego zapalnika jest zabronione.

§ 66. Końcówki przewodów zapalnikowych zapalnika elektrycznego ostrego powinny być zwarte i izolowane do chwili rozpoczęcia wykonywania połączeń obwodu strzałowego.

§ 67. 1. Wszystkie złącza końcówek przewodów strzałowych i zapalnikowych powinny być wykonane starannie oraz izolowane.

2. Końcówki przewodów strzałowych od strony ładunków materiału wybuchowego i w miejscu przyłączenia zapalarki elektrycznej powinny być zwarte i izolowane.

3. Końcówki przewodów zapalnikowych wolno łączyć z końcówkami przewodów strzałowych bezpośrednio przed odpaleniem ładunków materiału wybuchowego.

4. Końcówki przewodów strzałowych wolno przyłączyć do zapalarki elektrycznej po uprzednim skontrolowaniu prawidłowości obwodu strzałowego.

§ 68. 1. Do odpalania zapalników elektrycznych w obwodach strzałowych należy używać wyłącznie zapalarek elektrycznych o wydajności dostosowanej do liczby zapalników odpalanych jednocześnie.

2. Każda zapalarka elektryczna powinna posiadać świadectwo przydatności wystawione przez zakład produkujący, a po każdej naprawie — przez zakład kontrolno-naprawczy.

3. Każda zapalarka elektryczna powinna być poddawana kontroli:

- 1) zewnętrznej, przeprowadzanej okresowo co najmniej raz na kwartał oraz w każdym wypadku stwierdzenia uszkodzenia zapalarki lub jej wadliwego działania,
- 2) szczegółowej, przeprowadzanej przez uprawnione zakłady kontrolno-naprawcze w terminach ustalonych przy dopuszczeniu zapalarki do użytku, lecz nie rzadziej niż raz na 2 lata w zakładach niemietanowych, a raz na 6 miesięcy — w zakładach metanowych.

4. Dla każdej zapalarki powinna być założona karta ewidencyjna, do której należy wpisywać wyniki kontroli, określonej w ust. 3.

§ 69. Klucz (korbka) do uruchomienia zapalarki elektrycznej powinien być przechowywany pod zamknięciem lub znajdować się u osoby uprawnionej do odpalania ładunków materiału wybuchowego i może być użyty dopiero w chwili ich odpalania.

§ 70. 1. Zapalarka elektryczna będąca w użyciu na danej zmianie powinna być przechowywana w zamkniętej skrzyni strzałowej lub w podręcznym albo w ruchomym składzie materiałów wybuchowych, w odpowiednio przystosowanym do tego celu miejscu.

2. Przed ukończeniem zmiany roboczej zapalarka powinna być oddana na przechowanie do składu materiałów wybuchowych lub do innego wyznaczonego przez osobę dozoru ruchu pomieszczenia, posiadającego odpowiednie zamknięcie.

§ 71. 1. Jeżeli nie wszystkie ładunki materiału wybuchowego odpaliły lub istnieje co do tego wątpliwość, osoba wykonująca robotę strzałową może wejść do miejsca załadowania materiału wybuchowego po upływie 15 minut od chwili odpalania.

2. Jeżeli przy elektrycznym odpalaniu po włączeniu zapalarki elektrycznej nie nastąpił odstrzał, osoba wykonująca robotę strzałową powinna zbadać i usunąć przyczynę nieodpalenia oraz powtórzyć odpalanie.

§ 72. 1. Osoba wykonująca roboty strzałowe obowiązana jest przeprowadzać kontrole miejsca wykonywania tych robót w celu wykrycia ewentualnych niewypałów; kontrole te powinny być przeprowadzane:

- 1) przed rozpoczęciem pracy,
- 2) przed przystąpieniem do wiercenia otworów strzałowych oraz
- 3) po odpaleniu ładunków materiału wybuchowego.

2. Każdy stwierdzony niewypał powinien być zgłoszony przez osobę wykonującą robotę strzałową osobie dozoru ruchu nadzorującej roboty.

3. Niewypał całkowity lub częściowy powinien być unieszkodliwiony w obecności osoby dozoru ruchu nadzorującej roboty.

4. W zasięgu zagrożenia ewentualnym wybuchem niewypału mogą być wykonywane tylko prace związane z jego usuwaniem.

5. Unieszkodliwianie niewypału powinno odbywać się w sposób uniemożliwiający jego przypadkowy wybuch.

6. W razie niemożności usunięcia niewypału na zmianie roboczej, w czasie której został on stwierdzony, osoba wykonująca robotę strzałową obowiązana jest pozostać w pobliżu miejsca niewypału do chwili przybycia osoby wykonującej roboty strzałowe na następnej zmianie lub osoby dozoru ruchu albo miejsce to zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych i zgłosić o tym niezwłocznie osobie dozoru ruchu nadzorującej roboty.

§ 73. 1. Stosowanie lontów prochowych jest dozwolone tylko za zezwoleniem okręgowego urzędu górniczego.

2. Do zapalania lontów prochowych wolno używać wyłącznie zapalaczy lontowych.

§ 74. 1. Do inicjowania ładunków materiału wybuchowego wolno używać lontu detonującego; w otworach strzałowych przekraczających długość 6 m należy stosować podwójną linię tego lontu.

2. Cięcie lontu detonującego połączonego z nabojem materiału wybuchowego, spłonką, zapalnikiem elektrycznym osiрым lub opóźniaczem detonującym jest zabronione.

§ 75. W otworach mokrych materiał wybuchowy, który nie jest wodoodporny, powinien być skutecznie zabezpieczony przed zawilgoceniem.

§ 76. Każdorazowo wolno uzbrajać tylko tyle naboju materiału wybuchowego i zakładać tylko tyle ładunków materiału wybuchowego, ile ma być odpalonych równocześnie.

§ 77. Dzielenie, łamanie i usypywanie naboju materiału wybuchowego jest zabronione.

§ 78. 1. Osoba wykonująca roboty strzałowe powinna osobiście odpalić ładunki materiału wybuchowego przez siebie przygotowane, załadowane i przyłączone do sieci strzałowej.

2. Odstępstwo od zasady określonej w ust. 1 oraz ładowanie przez kilka osób uprawnionych do wykonywania robót strzałowych materiałów wybuchowych odpalanych w jednym obwodzie strzałowym jest dopuszczalne za zezwoleniem okręgowego urzędu górniczego, udzielanym w trybie zatwierdzania planu ruchu zakładu górniczego.

3. W razie niemożności odpalenia ładunków materiału wybuchowego osoba wykonująca roboty strzałowe powinna niezwłocznie zabezpieczyć ładunki przed przypadkowym wybuchem i dostępem do nich osób niepowołanych oraz zawiadomić o tym osobę dozoru ruchu nadzorującą roboty.

§ 79. Po każdej zmianie roboczej należy zwrócić do składu materiałów wybuchowych nie zużyte środki strzałowe i próżne naczynia transportowe.

§ 80. 1. Właściwi ministrowie określają:

- 1) szczegółowe zasady i warunki wykonywania robót strzałowych poszczególnymi metodami oraz zasady i warunki usuwania niewypałów,
- 2) szczególne warunki wykonywania robót strzałowych w miejscach zagrożonych:
 - a) zapaleniem lub wybuchem gazów,
 - b) wybuchem pyłów palnych,
 - c) wyrzutem gazów,
 - d) zapaleniem, wybuchem lub wypływem cieczy palnych,
 - e) wdarciami się wody,
 - f) prądami błędzącymi,
 - g) podwyższoną lub niską temperaturą,
 - h) podwyższonym ciśnieniem,
- 3) zasady sporządzania i tryb zatwierdzania dokumentacji (metryki) strzałowej.

2. W odniesieniu do centralnego strzelania oraz strzelania zza tam strzałowych przepisy, o których mowa w ust. 1, mogą ustalać odmiennie zasady i warunki używania środków strzałowych niż określone w § 61, § 67 ust. 2, 3 i 4, § 69—71, § 72 ust. 1 pkt 3, § 78 ust. 1 i 3, § 84 ust. 2, § 87 i w § 89 ust. 1.

Rozdział 6.

Szczególne warunki używania środków strzałowych w podziemnych zakładach górniczych.

§ 81. 1. Wykonywanie robót strzałowych w promieniu mniejszym niż 30 m od komory składu materiałów wybuchowych, w której znajdują się środki strzałowe, jest zabronione.

2. Podczas wykonywania robót strzałowych w promieniu mniejszym niż 100 m od składu materiałów wybuchowych, w którym znajdują się środki strzałowe, przebywanie ludzi w tym składzie jest zabronione.

3. Łączna wielkość ładunków materiału wybuchowego odpalanych jednocześnie przy wykonywaniu robót strzałowych w promieniu mniejszym niż 100 m od składu materiałów wybuchowych nie może przekraczać 20 kg.

§ 82. W wyrobiskach zelektryfikowanych przewody linii strzałowej należy prowadzić po ociosach, na których nie znajdują się przewody elektryczne pod napięciem.

§ 83. 1. Przy odpalaniu elektrycznym każdy przodek, w którym wykonywane są roboty strzałowe, powinien mieć oddzielną linię strzałową.

2. Odległość między stanowiskami przyłączenia zapalarek elektrycznych powinna wynosić co najmniej 10 m.

§ 84. 1. Miejsce schronienia załogi i stanowiska odpalania ładunków powinny być tak wyznaczone i przystosowane, aby zapewniona była skuteczna ochrona przed rozrzutem odłamków, oberwaniem się skał i gazami odstrzałowymi.

2. Stanowiska odpalania ładunków w wyrobisku korytarzowym powinny być zlokalizowane w schronie, we wnętrzu lub za załamaniem wyrobiska.

3. Miejsce i stanowiska, o których mowa w ust. 1 i 2, wyznacza osoba dozoru ruchu nadzorująca roboty strzałowe.

§ 85. Załoga nie może znajdować się pomiędzy miejscem odpalania a posterunkami lub zagrodami (§ 59 ust. 2 pkt 2), zabezpieczającymi wejście do tego miejsca.

§ 86. Roboty strzałowe w miejscach zaburzeń tektonicznych (uskoki, zgniecenia itp.) wolno wykonywać wyłącznie za pisemnym zezwoleniem kierownika robót górniczych.

§ 87. W razie prowadzenia przodka w kierunku innego wyrobiska, sztygar oddziałowy powinien ustalić czas, od którego należy zabezpieczyć dojsięcie do miejsca spodziewanego przebiecia.

§ 88. 1. Przy wykonywaniu robót strzałowych w miejscach występowania zagrożeń metanowych oraz zagrożeń wybuchem pyłu węglowego otwór strzałowy załadowany materiałem wybuchowym powinien być zamknięty przybitką.

2. Rodzaje przybitki otworów strzałowych oraz sposób ich wykonywania powinny być określone przy ustalaniu zasad i warunków, o których mowa w § 80.

§ 89. 1. Po wykonaniu wszystkich czynności przygotowawczych poprzedzających odpalenie osoba wykonująca roboty strzałowe powinna opuścić miejsce załadowania materiału wybuchowego jako ostatnia, po odpaleniu zaś ładunków wejść do tego miejsca jako pierwsza.

2. Inne osoby mogą wejść do przodku po odpaleniu ładunków materiału wybuchowego tylko za zgodą osoby wykonującej robotę strzałową.

3. Wejście, o którym mowa w ust. 1 i 2, jest dozwolone dopiero po rozrzedzeniu gazów odstrzałowych, jednak nie wcześniej niż po upływie 5 minut.

§ 90. Przy wykonywaniu robót strzałowych na powierzchni podziemnych zakładów górniczych stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia obowiązujące w odkrywkowych zakładach górniczych.

Rozdział 7.

Szczególne warunki używania środków strzałowych w metanowych podziemnych zakładach górniczych.

§ 91. Wykonywanie następujących robót strzałowych w zakładach górniczych węgla kamiennego wymaga odrębnego zezwolenia okręgowego urzędu górniczego:

- 1) w polach metanowych III i IV kategorii zagrożenia metanowego,
- 2) w wyrobiskach korytarzowych prowadzonych po wzniosie przekraczającym 10° w polach metanowych oraz
- 3) we wszystkich wypadkach użycia materiałów wybuchowych skalnych i węglowych w polach metanowych.

§ 92. Przed rozpoczęciem robót strzałowych należy dokonać pomiaru zawartości metanu:

- 1) w promieniu 10 m od miejsca załadowania materiału wybuchowego,
- 2) w promieniu 5 m od miejsca przyłączenia zapalarki,
- 3) w odległości nie większej niż 10 cm od stropu odsłoniętego,
- 4) w odległości nie większej niż 10 cm od okładziny stropu obudowanego.

§ 93. Otwory strzałowe należy tak rozmieszczać, aby nie powstawały wyrwy w stropie.

§ 94. W warunkach szczególnego zagrożenia metanowego oraz zagrożenia wyrzutami gazów i skał należy stosować centralne odpalenie (z powierzchni, z dołu, zza tam strzałowych) z wycofaniem ludzi do miejsc zabezpieczonych przed skutkami wybuchu metanu lub wyrzutów.

Rozdział 8.

Szczególne warunki używania środków strzałowych przy głębianiu szybów i szybików.

§ 95. Przy głębianiu szybów i szybików w razie przechodzenia przez pokład węgla o grubości powyżej 10 cm stosowanie środków strzałowych skalnych jest zabronione.

§ 96. W szybach i szybikach głębianych metodą mrożeniową na odcinkach mrożonych wolno używać wyłącznie materiałów wybuchowych trudno zamarzalnych.

§ 97. Przed przystąpieniem do przyłączenia ładunków materiału wybuchowego w otworach strzałowych do linii strzałowej wszystkie przewody elektryczne znajdujące się w szybie lub w szybiku należy wyłączyć spod napięcia.

§ 98. Przy głębianiu szybu lub szybiku odpalenie ładunków materiału wybuchowego może odbywać się tylko z powierzchni lub z poziomu pośredniego mającego połączenie z innym szybem.

§ 99. Pomiary natężenia prądów błądzących w głębianym szybie lub szybiku powinny być wykonywane co najmniej raz w tygodniu; w razie przewidywania wzrostu tego natężenia pomiary powinny być wykonywane również przed każdym przystąpieniem do ładowania otworów strzałowych.

Rozdział 9.

Szczególne warunki używania środków strzałowych w odkrywkowych zakładach górniczych i w przedsiębiorstwach geologicznych.

§ 100. 1. Stałe linie przewodów strzałowych powinny być prowadzone na izolatorach, umieszczonych na słupach o wysokości co najmniej 3 m.

2. W razie stosowania zwijanej linii strzałowej przewody nie powinny stykać się z przedmiotami metalowymi i innymi przedmiotami przewodzącymi prąd, z wyjątkiem wypadków określonych w ust. 3.

3. Przy pracach geologicznych powierzchniowych i wiertniczych może być stosowana zwijana lub stała linia strzałowa albo urządzenie łączności radiowej połączone z elektrycznym układem pomiarowym aparatury geofizycznej lub innej aparatury dokonującej rejestru w czasie odpalania ładunków pod warunkiem, że układ elektryczny aparatury pomiarowej oraz układ elektryczny zapalarki strzałowej wyposażone są w urządzenia do bezzwłocznego odłączania linii strzałowej w razie ewentualnego zagrożenia.

§ 101. 1. Wokół miejsca prowadzenia robót strzałowych powinna być wyznaczona strefa zagrożenia, w której obrębie powinno być zapewnione bezpieczeństwo ludzi i ochrona mienia przed skutkami odstrzałów.

2. Zasady i sposób wyznaczania stref zagrożenia określi Prezes Wyższego Urzędu Górniczego w porozumieniu z właściwymi ministrami.

§ 102. 1. Wewnątrz strefy zagrożenia powinny być urządzone odrębne schrony o odpowiedniej wielkości i wytrzymałości na uderzenia odłamków, przeznaczone dla ochrony osób znajdujących się w strefie zagrożenia:

- 1) wykonujących i bezpośrednio nadzorujących roboty strzałowe (schron strzałowy),
- 2) posterunków zabezpieczających,
- 3) pozostałej załogi.

2. Ze schronu wymienionego w ust. 1 pkt 1 powinny być przeprowadzane pomiary oporu elektrycznego (ciągłości) obwodu strzałowego oraz elektryczne odpalenie ładunków materiału wybuchowego.

§ 103. 1. Odpalenie ładunków materiału wybuchowego powinno odbywać się w takiej porze, w której nasilenie prący i ruchu w pobliżu strefy zagrożenia jest najmniejsze.

2. Czas odpalania ładunków materiału wybuchowego oraz objaśnienie sygnałów ostrzegawczych (§ 104) powinny być podane do wiadomości załodze zakładu i osobom postronnym przez ogłoszenie na tablicach ostrzegawczych umieszczonych na terenie zakładu górniczego oraz przy drogach i innych dojazdach do strefy zagrożenia. Obowiązek ten spoczywa na zakładzie górniczym.

3. Zakład górniczy obowiązany jest ponadto zawiadomić prezydium właściwej rady narodowej o miejscu i terminie bądź okresie czasu wyznaczonym do odpalania ładunków materiału wybuchowego.

§ 104. W związku z odpalaniem ładunków materiału wybuchowego osoba wykonująca roboty strzałowe powinna nadać następujące sygnały dźwiękowe słyszalne w całej strefie zagrożenia:

- 1) sygnał pierwszy — jeden ciągły ton — oznaczający „uprzedzenie”, nadawany po ukończeniu ładowania materiałów wybuchowych, lecz przed wykonaniem obwodu strzałowego; na sygnał ten wszystkie osoby nie zatrudnione przy odpalaniu powinny udać się do schronów lub poza strefę rozrzutu odłamków, a posterunki zabezpieczające — zająć wyznaczone stanowiska;
- 2) sygnał drugi — dwa ciągle bezpośrednio po sobie następujące tony — oznaczający „przygotowanie do odpalania”, nadawany po stwierdzeniu wycofania ludzi do schronów; na sygnał ten osoba wykonująca roboty strzałowe przygotowuje się do zapalenia lontów bądź przyłącza przewody zapalarki elektrycznej do obwodu strzałowego, bada jego ciągłość, a następnie przyłącza zapalarkę do linii strzałowej,
- 3) sygnał trzeci — jeden krótki ton — oznaczający „odpalanie”, nadawany tuż przed zapaleniem lontów lub uruchomieniem zapalarki,
- 4) sygnał czwarty — trzy ciągle bezpośrednio po sobie następujące tony — oznaczający „odwołanie”, nadawany po upewnieniu się, że wszystkie ładunki materiału wybuchowego odpalili, jednak nie wcześniej niż po upływie 5 minut od momentu odpalania; na sygnał ten posterunki zabezpieczające i pozostała załoga mogą opuścić schrony.

§ 105. Od chwili nadania pierwszego sygnału do chwili nadania sygnału czwartego ruch w strefie zagrożenia powinien być wstrzymany, a dojście do tej strefy — obstawione posterunkami zabezpieczającymi; drogi o większym nasileniu ruchu powinny być ponadto zabezpieczone dodatkowo zaporami.

§ 106. 1. Wykonywanie robót strzałowych podczas mgły, śnieżyicy i po zapadnięciu zmroku jest zabronione.

2. W wyjątkowych wypadkach okręgowy urząd górniczy, może zezwolić na wykonywanie robót strzałowych po zapadnięciu zmroku, pod warunkiem zastosowania oświetlenia zapewniającego dobrą widoczność w miejscu wykonywania robót strzałowych i w strefie zagrożenia.

3. W razie prowadzenia robót strzałowych po zapadnięciu zmroku prócz dźwiękowych sygnałów, o których mowa w ust. 1, stosować należy również sygnały świetlne o odpowiedniej częstotliwości i długości błysków, widzialne w całej strefie zagrożenia.

§ 107. Przy prowadzeniu robót strzałowych w wyrobiskach podziemnych stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia przewidziane dla podziemnych zakładów górniczych.

Rozdział 10.

Niszczenie środków strzałowych.

§ 108. 1. Nie nadające się do użytku środki strzałowe powinny być zwrócone wytwórni lub zniszczone.

2. Niszczenie środków strzałowych zarządza kierownik ruchu zakładu górniczego.

§ 109. Niszczenie środków strzałowych może odbywać się wyłącznie pod bezpośrednim nadzorem inżyniera (technika, sztygara) strzałowego.

§ 110. Niszczenie środków strzałowych powinno odbywać się w bezpiecznej odległości od miejsc pracy, zabudo-

wań, dróg publicznych oraz obiektów, urządzeń i innych miejsc powszechnie dostępnych oraz w sposób zabezpieczający przed dostępem osób niepowołanych.

§ 111. 1. Po każdym zniszczeniu środków strzałowych należy sporządzić protokół, który powinien zawierać:

- 1) oznaczenie miejsca i czasu dokonanej czynności oraz nazwiska osób, które brały w niej udział,
- 2) wyszczególnienie rodzajów i ilości zniszczonych środków strzałowych,
- 3) określenie przyczyny zniszczenia i sposobu jego przeprowadzenia.

2. Protokół podpisują osoby, które brały udział w czynności niszczenia.

§ 112. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego określi w porozumieniu z właściwymi ministrami sposób i warunki niszczenia środków strzałowych.

Rozdział 11.

Przepisy końcowe.

§ 113. 1. Prezes Wyższego Urzędu Górniczego może na wniosek właściwego ministra zezwolić na odstąpienie od przepisów niniejszego rozporządzenia, w szczególności, gdy okaże się to niezbędne dla przeprowadzenia prac naukowo-badawczych i doświadczalnych lub dla wprowadzenia postępu technicznego w zakładach górniczych.

2. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, powinno szczegółowo określać zakłady górnicze objęte zezwoleniem, zakres udzielonych odstępstw, warunki ich stosowania oraz okres ważności zezwolenia.

§ 114. Przepisy, o których mowa w § 51 i 80, wydają ministrowie w trybie art. 83 ust. 1 Prawa górniczego (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113).

§ 115. Do czasu unormowania spraw, o których mowa w § 3 ust. 3 i 4, stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 116. Przepisy rozporządzenia dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do kierowników urzędów centralnych.

§ 117. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministra Górnictwa z dnia 16 stycznia 1954 r. w sprawie używania materiałów wybuchowych w zakładach górniczych (Dz. U. Nr 5, poz. 14);
- 2) rozporządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 25 czerwca 1958 r. w sprawie naziemnych składów materiałów wybuchowych oraz sposobu przechowywania środków strzałowych w odkrywkowych zakładach górniczych podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych (Dz. U. z 1958 r. Nr 47, poz. 235 i z 1959 r. Nr 20, poz. 129);
- 3) rozporządzenie Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 6 kwietnia 1959 r. w sprawie budowy naziemnych składów materiałów wybuchowych oraz sposobu przechowywania środków strzałowych w odkrywkowych zakładach górniczych podległych Ministrowi Przemysłu Ciężkiego (Dz. U. Nr 35, poz. 221);
- 4) rozporządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 11 maja 1959 r. w sprawie naziemnych składów materiałów wybuchowych przy robotach poszukiwawczych prowadzonych metodą sejsmiczną przez zakłady górnicze podległe Ministrowi Górnictwa i Energetyki oraz zakłady podległe Centralnemu Urzędowi Geologii (Dz. U. Nr 35, poz. 222).

§ 118. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz